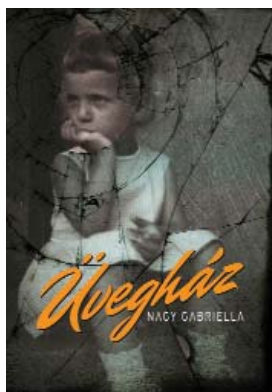

Élménykaloda Ki idomít ki?

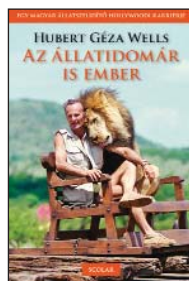
Mikor a hétköznapi nagyívű mesélésai közben elhangzik a harsány és mindent megmagyarázó közbevetés, „kérem, az én életem kész regény”, az érzékenyebbje egyből összerendez, és óhatatlanul a gyors távozáson töri a fejét. A menekülésnek persze van egy másik módszere is: az ember magában jót nevet a veszedelmes közhely hallatán. De mit tehet az ember, ha valaki nem pusztán könnyelműen dobál-

zik ezzel a kijelentéssel, hanem be is váltja „fenyegetését”? Vagyis ha valóban regényt ír az életéből, sőt kiadót is talál hozzá, amely publikálja? Rettenetes kutyaszorító ez egy kritikus számára. Egy emberi lény életéről van szó, sőt nem csupán egy ember, hanem számos rokon és családtag életéről, ezért a kritikus semmiképpen sem lehet közömbös, együttérzéssel és átéléssel kellene olvasnia a beszámolót, az emberi küzdelmek, fájdalmak, szenvedések drámai feszültségekkel teli krónikáját. A precízen adagolt és takaros struktúrált visszaemlékezés, nevezetesen Nagy Gabriella önéletrajzi (vagy önéletrajzinak tetsző) regénye, az *Üvegház* már az első oldalakon megberregtette bennem a rozsdás vézscsengőt, aztán úgy olvastam végig a művet, hogy nem törődtem a berregéssel. De közben egyszer sem hatódtam meg. Pedig tudtam, hogy illenék. Ha máskor nem, hát olyankor, amikor arról értesültem, miként, milyen körülmények közt halt meg a szerző valamelyik családtagja, felneője, édesanyja vagy édesapja. Hiába tudtam meg például, hogy a szerző édesanyja úgy halt meg, hogy háromszor egymás után kapott infarktust, szegyeteljes módon érzéketlen maradtam. Persze lehet, hogy bennem van a hiba, és alaposan tévedek. De sok irodalomtörténéssel együtt úgy vélem, csak a legnagyobbak engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy az életükből regényt írjanak. Hogy néhányat említsek: Goethe, Rousseau, Tolsztoj, Thomas Mann, Jókai, Móricz, Kassák, Illyés.

Ám igazságtalan volnék, ha elhallgatnám, hogy súlyos ellenérzéseim dacára találtam megkapó passzusokat is. Az egyik arról szól, hogy mit érzett a szerző, amikor egyszer diákkorában szerelmes volt. „Lebegtem hazafelé, a Kálvinon fényesen siklott a villamos, mézben úsztam, zene lettem, ez kellett, épp ennyi, ez a színarany szikrázás.” Bárcsak jóval több ilyen passzust olvashattam volna Nagy Gabriella könyvében! Nem korrekt olyasmit számon kérni egy szerzőtől, ami nem is állt szándékában, mégis a magam pofátlan módján hadd ajánljak két könyvet mindazoknak, akik kész regénynek érzik az életüket. Az egyik Füst Milán előadaskötete, a *Látomás és indulat* a művészetben, a másik egy teljesen más jellegű könyv, a világhírű guru, Eckhart Tolle műve, *A most hatalma*.

Nagy Gabriella: *Üvegház*. Új Palatinus Könyvesház, 2013

A nyugalomba vonult világhírű és kétszeres Oscar-díjas állatidomár, az 1956 után Nyugatra vándorolt (maga is részt vett a harcokban, és jó néhány ruszkit legéppuskázott) Hubert Géza Wells papírra vetette kalandos életét, és finnyás irodalmár létemre azt kell mondjam, nem unalmas a fickó. Egyébként ma hetvenkilenc éves, és kitűnő egészségnek örven annak dacára,

hogy egész életében igencsak stresszes szakmát űzött, számos baleset is érte, a vadállatok jó párszor megkóstolták. Szerencsére az önéletrajz megírásának nem az a bulváros szándék az oka, hogy ha valaki világhírű, akkor kötelező könyvvel is előrukkolnia. Az idomár kissé méltatlankodva elmagyarázza, hogy egyrészt hosszú élete végéhez közeledvén, fontosnak tartotta összegezni, hogy mivel is töltötte az idejét hosszú évtizedeken át, másrészt szeretné emberközbe hozni nemcsak a vadállatokat, amelyekkel, illetve akikkel dolgozott, hanem az idomárokat is. Mert hát az állatidomárok társadalmi megítélése nem túl rózsás. Vagy nem szeretik őket, vagy egyszerűen nem értik őket. Ráadásul – mint a veterán idomár rámutat – nemcsak a nagyvadak vannak kihalófélben, hanem az állatidomárok is, maga a szakma is veszendőben van. A könyv tehát védőbeszéd és vallomás, egy szakma iránti olthatatlan szenvedély akkurátus krónikája.

Bevallom, azon az idealista véleményen vagyok, hogy ha csak lehet, mi emberek hagyjuk békén az állatokat, persze tudom, hogy olyan üzemszerűen mészároljuk és kínozzuk őket, s az egész bioszférának a rémei vagyunk, ráadásul önmagunk legádázabb ellensége is, hogy az állatidomárság léte vagy nem léte, jó vagy rossz megítélése ezen a helyzeten fikarcnyit sem változtat. Nem hatott meg az idomár önéletrajza, és azzal szemben is teljesen immúnisnak bizonyultam, amikor azt a tömény felsorolást olvashattam, hogy „a földimalactól az oroszlanig mindennel foglalkoztam már. Vittem oroszlanokat a Serengeti Nemzeti Parkba, farkasokat az Északi-sarkra és csimpánzokat az afrikai dzsungelbe. Vízisieltem elefántokkal, merültem víz alá egy oroszlanfókába kapaszkodva, tértem már ki felém rohanó kafferbivaly elől. Izzadtam a Rudolf-tónál 52 fokban, és dideregtem Alaszkában a rekordhidegnek számító mínusz 65 fokban. És dolgozhattam a világ legezotikusabb teremtményei közül is néhányal, például Sophia Lorennel, Robert Redforddal és Elizabeth Taylорral. Megtámadott egy rinocéosz, és kígyók martak meg. A jaguár kivételével minden nagymacska megtisztelt azzal, hogy rajtam hagyta a mancsa (vagy a foga) nyomát...” És így tovább, ahogy mondani szokták. Amitől jó a könyv, hogy a fickó tud írni. Úgy látszik, szeret olvasni (kedvencei között szerepel az 1984 és Az állatfarm), és egyébként is számos forgatókönyvet kellett elolvasnia a forgatások előtt, szóval az írói szakmából is ragadt rá valami.

Hubert Géza Wells: *Az állatidomár is ember*. Scolar Kiadó, 2013